Opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar "L-innovazzjoni bħala mutur għal mudelli ekonomiċi ġodda"

(opinjoni esploratorja)

(2016/C 303/04)

Relatur: is-Sinjura Ariane RODERT

Korelatur: is-Sur Oliver RÖPKE

Nhar is-16 ta' Diċembru 2015, is-Sur Boereboom, Direttur Ġenerali fil-Ministeru Netherlandiż għall-Affarijiet Soċjali u l-Impjieg, f'isem il-Presidenza Netherlandiża futura tal-Kunsill, talab lill-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew iħejji opinjoni esploratorja dwar:

"L-innovazzjoni bħala mutur għal mudelli ekonomiċi ġodda".

(opinjoni esploratorja)

Is-Sezzjoni Speċjalizzata għas-Suq Uniku, il-Produzzjoni u l-Konsum, inkarigata sabiex tipprepara l-ħidma tal-Kumitat dwar is-suġġett, adottat l-Opinjoni tagħha nhar l-10 ta' Mejju 2016.

Matul il-517-il sessjoni plenarja tiegħu li saret fil-25 u s-26 ta' Mejju 2016 (seduta tal-25 ta' Mejju), il-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew adotta din l-opinjoni b'131 vot favur u 3 astensjonijiet.

1. **Konklużjonijiet u rakkomandazzjonijiet**

1.1 L-Ewropa qed tiffaċċja sfidi kumplessi li jitolbu għal tiġdid tal-mudelli soċjali u ekonomiċi. Biex jinkisbu l-progress, it-tkabbir u l-benesseri fl-Ewropa, hemm bżonn ta' bidla lejn ekonomija bbażata fuq l-innovazzjoni.

1.2 F'dan il-kuntest, qegħdin jitfaċċaw kunċetti innovattivi u mudelli ta' negozju, li jindikaw bidla minn innovazzjoni tradizzjonali għal innovazzjoni li tqis il-perspettivi tekniċi, ambjentali u soċjali, b'enfasi fuq il-ħajja tan-nies u l-benesseri.

1.3 Għaldaqstant, il-KESE jitlob lill-Kummissjoni Ewropea biex tiżviluppa qafas ta' politika biex jiġu appoġġjati dawn il-mudelli ta' negozju ġodda li qed jitfaċċaw. Dan għandu jsir billi jiġu rikonoxxuti, kollegati u promossi kunċetti ċentrali għal dawn il-mudelli ta' intrapriża li jibnu fuq teoriji bħall-valur kondiviż, l-impatt kollettiv, il-kejl tal-impatt, is-sħubija abbażi tal-ispirali u l-innovazzjoni soċjali.

1.4 Il-qafas jinkludi ambjent favorevoli li jneħħi l-ostakoli u jespandi l-kunċetti tradizzjonali ta' intrapriża. Il-kwistjonijiet li għandhom jiġu esplorati huma l-akkwist pubbliku, ir-regolamentazzjoni favur l-innovazzjoni, strument finanzjarju mfassal apposta, appoġġ immirat aħjar mill-Fond Strutturali, inċentivi fiskali potenzjali, it-taħriġ, l-appoġġ u l-aġġornar tal-ħiliet, dan tal-aħħar billi jitqiesu speċifikament id-diġitalizzazzjoni u r-robotizzazzjoni.

1.5 Huwa kruċjali li l-Istati Membri u l-istituzzjonijiet Ewropej jirrikonoxxu bis-sħiħ u jippromovu mudelli ta' negozju "aktar ġusti"", li jiffokaw fuq il-ksib tal-innovazzjoni għal żvillup soċjali billi jiġi integrat il-kejl tal-impatt soċjali b'mod parallel għar-rappurtar tal-progress ekonomiku.

1.6 Il-KESE jħeġġeġ lill-Kummissjoni biex tintegra bis-sħiħ il-prinċipji tal-Pakkett ta' Investiment Soċjali u r-rabta tiegħu mal-innovazzjoni soċjali fl-iżvilupp tal-pilastru Ewropew tad-drittijiet soċjali, peress li ħafna minn dawn il-mudelli ġodda ta' negozju huma espressjoni konkreta ta' dawn il-prinċipji.

1.7 L-Istati Membri u l-Kummissjoni għandhom jiżguraw li l-innovazzjoni soċjali tiġi integrata b'mod sħiħ fil-programmi relatati mal-innovazzjoni. L-appoġġ finanzjarju mill-UE, bħall-Orizzont 2020, għall-innovazzjoni soċjali għandu jintuża bis-sħiħ u għandu jiġi evalwat abbażi tad-dħul tekniku (minn kull parti interessata) u impatt politiku.

1.8 L-Istati Membri u l-istituzzjonijiet tal-UE għandhom jintegraw il-prinċipji tal-innovazzjoni fil-politika dwar l-intrapriżi, biex jiżguraw kultura abilitanti li tippromovi, tilqa', tippremja u xxerred l-innovazzjoni. Din il-kultura tinkludi elementi bħall-esperimentazzjoni, il-kostellazzjonijiet ta' sħubijiet ġodda u viżjoni estiża dwar il-ħolqien tal-valur fis-soċjetà.

1.9 L-UE għandha tpoġġi enfasi akbar fuq l-appoġġ u l-protezzjoni tal-SMEs, b'mod partikolari, l-intrapriżi tal-ekonomija soċjali, il-mikrointrapriżi u n-negozji tal-familja, u t-tipi kollha ta' negozji ġodda f'inizjattivi tal-politika tal-innovazzjoni sabiex jitjiebu l-kondizzjonijiet għas-sostenibbiltà u r-replikazzjoni/l-iskalar.

1.10 Mudelli tan-negozju innovattivi ġodda għandhom jiġu kkunsidrati b'mod sħiħ f'inizjattivi ta' politika orjentata lejn ir-rivoluzzjoni industrijali 4.0, u l-politiki relatati bħall-ekonomija ċirkulari, kondiviża u funzjonali, dan billi jitħeġġeġ l-adattament tan-negozji u mudelli kollha eżistenti, jiġu appoġġjati l-forom ġodda u mhux konvenzjonali ta' intrapriżi, jiġu ffurmati relazzjonijiet ġodda u mudelli aġġustati ta' kooperazzjoni.

1.11 Il-KESE jistieden lill-Kummissjoni sabiex fir-reviżjoni li jmiss tal-istrateġija dwar is-suq uniku, li hija mistennija fl-2017, tinkorpora bis-sħiħ dawn il-mudelli ġodda ta' negozju u tissuġġerixxi miżuri ġodda f'din id-direzzjoni.

1.12 Bl-istess mod għan-negozji kollha, huwa essenzjali li jiġu rispettati l-prinċipji ta' xogħol deċenti, id-drittijiet soċjali tal-impjegati u r-rwol tal-imsieħba soċjali fil-kuntest ta' mudelli kummerċjali ġodda.

2. Introduzzjoni

2.1 Fl-Ewropa qiegħed jitfaċċa b'mod rapidu xenarju soċjali ġdid, li jappella għal mudelli ekonomiċi u soċjali ġodda sabiex l-Ewropa tinbidel f'ekonomija moderna u kompetittiva globalment.

2.2 Biex jinkisbu tkabbir għal progress, koeżjoni soċjali u benesseri, hemm bżonn ta' mentalità ġdida fir-rigward tal-innovazzjoni. L-innovazzjoni u r-riċerka madwar id-dinja adottaw din il-mentalità, bħalma għamlu wkoll ħafna intrapriżi, li issa qed jistinkaw għal tkabbir u impatt soċjali u ambjentali, kif ukoll ekonomiku. Barra minn hekk, l-aspettattivi u d-domanda tal-konsumaturi juru appoġġ għal dan l-approċċ. Dan jidher biċ-ċar bil-ħolqien ta' inizjattivi bħall-ekonomiji kollaborattivi, ċirkolari u kondiviżi. Dak li dawn l-inizjattivi għandhom inkomuni huwa l-fatt li huma bbażati fuq sett ġdid ta' valuri u jimmiraw għal tkabbir intelliġenti, sostenibbli u inklużiv għall-progress li jgħaqqad l-innovazzjoni teknika, ambjentali u soċjali.

2.3 L-għan ta' din l-Opinjoni huwa li jiġu esplorati xi kunċetti ġodda li huma ċentrali għall-innovazzjoni bħala muturi għal mudelli ġodda ta' negozju. B'mod partikolari din ser tuża l-intrapriżi tal-ekonomija soċjali biex turi eżempju. L-opinjoni tibni fuq l-acquis tal-KESE f'dan il-qasam u b'mod partikolari fuq il-ħidma li saret permezz tal-proġett tal-KESE dwar l-intrapriżi soċjali [1]. Din l-opinjoni ma tindirizzax kunċetti bħall-ekonomija ċirkolari, kollaborattiva, funzjonali jew kondiviża, l-innovazzjoni jew il-politiki tal-SMEs li huma indirizzati f'opinjonijiet tal-KESE relatati oħra.

(1) http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.social-entrepreneurship-make-it-happen.

3. **Kunċetti ġodda li jirriżultaw**

3.1 ***Il-promozzjoni tal-innovazzjoni soċjali u soċjetali bħala mudell tal-intrapriża***

3.1.1 L-Ewropa qed tiffaċċja sfidi soċjetali kumplessi li s-sistemi eżistenti naqsu milli jindirizzaw. Dan jindika bidla fundamentali li tirrikjedi mentalità ġdida u soluzzjonijiet innovattivi. Dawn l-innovazzjonijiet ta' spiss jissejħu innovazzjonijiet soċjali jew innovazzjonijiet soċjetali. "L-innovazzjoni soċjali hija innovazzjoni li tkun soċjali kemm fil-finijiet kif ukoll fil-mezzi tagħha. Tiġi kkomplementata minn dan li ġej: speċifikament, l-innovazzjonijiet soċjali huma definiti bħala ideat ġodda (prodotti, servizzi u mudelli) li fl-istess ħin jissodisfaw il-ħtiġijiet soċjali (b'mod aktar effettiv mill-alternattivi) u joħolqu relazzjonijiet soċjali jew kollaborazzjonijiet ġodda. Fi kliem ieħor, l-innovazzjonijiet mhux biss huma tajbin għas-soċjetà, iżda jtejbu wkoll il-kapaċità tas-soċjetà sabiex taġixxi" ([2]). L-innovazzjonijiet soċjali jitfaċċaw fis-setturi kollha, u mhuma xejn ġdid, iżda l-karatteristika komuni hija li eventwalment dawn iwasslu għal bidla sistematika.

3.1.2 Fid-dinja akkademika, l-innovazzjoni llum il-ġurnata tinkludi aktar minn żviluppi tekniċi. Ir-riċerkaturi issa jaqblu li l-innovazzjoni u r-riċerka għandhom iqisu l-perspettivi tekniċi, ambjentali u soċjali. Hemm interdipendenza bejn l-innovazzjoni soċjali, diġitali u teknika. Ir-rwol tat-teknoloġija diġitali f'dan il-kuntest huwa bħala għodda biex tħeġġeġ il-kondiviżjoni u l-għoti tas-setgħa lin-nies biex jieħdu azzjoni, filwaqt li l-innovazzjoni soċjali hija l-għan ewlieni.

3.1.3 L-innovazzjoni soċjali timmanifesta ruħha b'mod differenti mill-innovazzjoni teknika. Hija mmotivata mill-ħtieġa u ta' spiss ikollha l-għan li tindirizza sfida f'soċjetà jew tiffoka fuq grupp ta' utenti speċifiku, filwaqt li jitqiesu l-perspettivi soċjali, amjentali u ekonomiċi. L-aktar innovazzjonijiet soċjali li jirnexxu jirrikjedu ħsieb olistiku li fl-aħħar mill-aħħar iwassal għal bidla sistemika aktar milli jindirizza kwistjoni jew suġġett wieħed.

3.1.4 Il-pedament tal-innovazzjoni soċjali huwa punt ta' ħsieb etiku, ideoloġiku jew ta' interess ġenerali. Dan jintwera mir-rwol li storikament kellha u li għandha issa s-soċjetà ċivili fit-tfassil tas-sistemi soċjali. L-innovazzjoni soċjali tista' tkun kunċett ġdid, iżda din ilha teżisti għal żmien twil.

3.1.5 L-innovazzjoni soċjali hija bbażata fuq komunikazzjoni miftuħa u soluzzjoni tal-problemi b'mod kollaborattiv fejn jiġu involuti partijiet interessati differenti u prattiki li jwasslu għal soluzzjonijiet ġodda. L-innovazzjoni soċjali qed tkisser l-ostakli li jisseparaw lis-setturi u s-swieq, u tissostitwixxi l-loġika tal-kompetizzjoni b'soluzzjonijiet ta' sħubija kollaborattiva u fit-tul. L-għan huwa l-kondiviżjoni, marbut mal-moviment favur l-aċċess ħieles għas-sorsi (open-source) u fejn jiġu applikati approċċi mhux kompetittivi.

3.1.6 L-innovazzjoni soċjali toffri orizzont fundamentali għall-Ewropa u ser tippromovi l-"ekonomija soċjali tas-suq reali" skont l-Artikolu 2 tat-Trattat ta' Lisbona. Madankollu, dan jista' jinkiseb biss jekk l-innovazzjoni tkun immirata b'mod ċar lejn objettivi bħalma huma l-inklużjoni u l-ugwaljanza. Dan min-naħa tiegħu ser jaċċellera d-dehra ta' aktar innovazzjoni soċjetali.

3.2 ***Ir-reviżjoni tal-ħolqien tal-valur minn perspettiva ta' valur kondiviż***

3.2.1 Qed jikber l-għarfien li perspettiva aktar komprensiva tal-ħolqien ta' valur — ekonomikament, soċjalment u ambjentalment — hija fil-qalba ta' każ ta' negozju attraenti. Il-fatt li l-profitt ekonomiku jiġi ġġenerat jew jiżdied billi jiġu żgurat valur soċjali u ambjentali akbar juri biċ-ċar li t-tkabbir ekonomiku huwa marbut ma' progress soċjali u ambjentali. Dan huwa referut bħala l-ħolqien ta' valur komuni, kunċett esplorat minn diversi riċerkaturi ([3]).

([2]) Sors: http://ec.europa.eu/archives/bepa/pdf/publications_pdf/social_innovation.pdf
([3]) https://hbr.org/2011/01/the-big-idea-creating-shared-value/ar/1

3.2.2 Ċentrali għal din l-istrateġija hija l-bidla min-norma li tiġi ottimizzata l-prestazzjoni finanzjarja għal perjodu qasir biex jiġi ġġenerat valur ekonomiku b'tali mod li jipprodui wkoll il-progress soċjali u l-valur għas-soċjetà. Valur kondiviż jista' jikkostitwixxi l-mutur tal-mewġa li jmiss ta' innovazzjoni u tkabbir fil-produttività fl-ekonomija globali.

3.2.3 L-appoġġ għal ekonomija tas-suq soċjali reali jirrikjedi it-tħeġġiġ ta' forom ta' investimenti maħsuba speċifikament biex jappoġġjaw il-ħolqien ta' ekonomija inklużiva, demokratika u aktar parteċipattiva. Hawnhekk hemm bżonn ta' ekosistema finanzjarja sħiħa, fejn b'mod partikolari huwa interessanti li jitqiesu forom b'kapital ibridu jew ikkombinat, suġġett li l-KESE esplora f'ħidma preċedenti ([4]).

3.2.4 Fil-loġika tal-valur kondiviż, il-ħolqien tal-valur ma jibqax jirrappreżenta trasferiment tal-valur eżistenti iżda pjuttost żieda fil-valur soċjali, ambjentali u ekonomiku b'mod globali. Barra minn hekk, dan jenfasizza li s-suq mhuwiex definit biss f'termini ekonomiċi iżda jinkorpora wkoll aspetti soċjali u ambjentali. Element prinċipali huwa li l-valur kondiviż jibni fuq is-saħħa u d-differenzi bejn is-settur privat u dak tas-soċjetà ċivili, biex jiġi applikat mudell ta' kokreazzjoni, li fl-aħħar mill-aħħar joħloq swieq ġodda kif ukoll swieq jikbru.

3.3 ***Nibnu fuq approċċ ta' sħubija***

3.3.1 L-iffaċċjar ta' sfidi soċjetali kumplessi ta' spiss jeħtieġ kollaborazzjoni mill-qrib bejn il-gvern, is-suq u s-soċjetà ċivili biex jinħolqu soluzzjonijiet effettivi. Din is-sħubija hija bbażata fuq fehim profond tal-perspettivi ta' kull parti interessata, fuq it-teħid rapidu tad-deċiżjonijiet u fuq approċċ empatiku.

3.3.2 Il-kooperazzjoni, il-kokreazzjoni u l-innovazzjoni transettorjali għandhom vantaġġi enormi fuq il-modi li bihom is-soċjetà indirizzat kwistjonijiet soċjetali fil-passat. Huwa importanti, għal dan il-għan, li jinġabru l-partijiet interessati minn kmieni biex b'mod konġunt jiġi definit għan soċjetali kondiviż u l-passi li jridu jittieħdu.

3.3.3 Ta' min jinnota li, peress li l-innovazzjoni ħafna drabi toħroġ fid-dieher fil-kuntest lokali qrib il-ħtiġijiet reali, l-attenzjoni u l-appoġġ għandhom ikunu għas-soċjetà kollha. Hemm potenzjal kbir biex jinġabru u jinqasmu dawn l-esperjenzi lokali, li ħafna minnhom jistgħu jiġu riprodotti u aġġustati f'diversi reġjuni u pajjiżi.

3.4 ***Nimmiraw għal impatt kollettiv***

3.4.1 Kif intqal, il-bidla soċjali fuq skala kbira teħtieġ koordinazzjoni, allinjament u sħubija wiesgħa u transsettorjali. Barra minn hekk, riżultat wieħed għandu jkun l-impatt kollettiv.

3.4.2 L-impatt kollettiv jibni fuq l-impenn ta' grupp ta' partijiet interessati ċentrali fis-setturi, li jiffoka fuq aġenda komuni biex jissolvew problemi soċjali jew soċjetali speċifiċi. Barra minn hekk dan jinvolvi infrastruttura ċentralizzata, persunal dedikat, proċess strutturat, kejl komuni, komunikazzjoni kontinwa u attivitajiet rinforzati b'mod reċiproku fost il-parteċipanti kollha. Il-bidla soċjali fuq skala kbira ser toħroġ bħala riżultat ta' koordinazzjoni transsettorjali aħjar aktar milli minn organizzazzjonijiet individwali.

([4]) ĠU C 13, 15.1.2016, p. 152.

3.5 ***Napplikaw il-kejl tal-impatt soċjali***

3.5.1 Jekk il-kunċett ta' innovazzjoni għandu jinkludi mhux biss perspettivi tekniċi iżda wkoll soċjali u ambjentali, il-progress irid jitkejjel b'mod differenti. Il-KESE diġà esplora suġġetti (il-kejl tal-impatt soċjali ([5]) u l-ekonomija għall-ġid komuni ([6])) fejn il-ħtieġa għal viżjoni usa' dwar ir-riżultati u r-rappurtar intweriet b'mod ċar.

3.5.2 Għal żmien twil, l-indikaturi ekonomiċi kienu l-istandard biex jitkejlu r-riżultati. Iżda l-ħruġ fid-dieher dejjem jiżdied ta' strutturi ibridi li jwasslu l-innovazzjoni jitlob sett ta' indikaturi ġodda u olistiċi li jkejlu l-impatt soċjali, ambjentali u ekonomiku.

3.5.3 L-applikazzjoni tal-prinċipji tal-kejl tal-impatt soċjali tinvolvi approċċ tal-partijiet interessati, fehim komuni u d-definizzjoni tar-riżultati ewlenin, kif ukoll l-iffissar komuni ta' indikaturi. Dan għandu jgħin biex jiġi enfasizzat il-valur reali maħluq. L-attenzjoni hija li jkun hemm bidla minn rappurtar ekonomiku għall-kejl ta' fatturi bħall-input, prestazzjoni, effetti u impatt soċjali. Huwa importanti li l-partijiet interessati ikunu tal-istess fehma dwar dawn il-kunċetti, peress li dawn huma applikati kemm fil-kuntest tal-innovazzjoni kif ukoll fil-kuntest kummerċjali.

3.6 ***L-innovazzjoni u x-xogħol deċenti***

3.6.1 L-innovazzjoni soċjali u teknika jista' jkollha impatt kbir ħafna fuq l-organizzazzjoni tax-xogħol u l-kundizzjonijiet tax-xogħol tal-impjegati. Iż-żieda fl-individwalizzazzjoni u aktar awtonomija u flessibilità fir-relazzjonijiet tax-xogħol m'għandhomx iwasslu għal deterjorament fil-protezzjoni soċjali. Sabiex il-mudelli innovattivi jħallu l-frott, il-prinċipji ta' xogħol deċenti għandhom jibqgħu jkunu ggarantiti anke f'ambjent li nbidel ([7]).

3.6.2 L-innovazzjoni ser timxi id f'id mal-progress soċjali ġenerali biss jekk il-partijiet interessati kollha jiġu inklużi u jibbenefikaw minnha, jekk il-valur miżjud ikun imqassam b'mod ġust u jekk ma jiżżarmawax id-drittijiet soċjali. Il-protezzjoni soċjali tal-impjegati għandha tibqa' tkun garantita anke f'kondizzjonijiet mibdula.

3.6.3 L-istess jgħodd għad-drittijiet soċjali individwali tal-impjegati, speċjalment il-kondizzjonijiet tax-xogħol u l-pagi. Il-mudelli innovattivi u d-diġitalizzazzjoni b'mod partikolari ta' spiss iwasslu għal grad ogħla ta' individwalizzazzjoni fil-post tax-xogħol u jipperikolaw l-istandards soċjali. Il-mudelli innovattivi sostenibbli iridu jirrispettaw id-drittijiet tal-ħaddiema u l-kondizzjonijiet tax-xogħol tagħhom, anke f'dinja tax-xogħol li dejjem tinbidel.

3.6.4 Mudelli ta' negozju innovattivi ġodda jridu jippromovu d-drittijiet kollettivi tal-impjegati, l-implimentazzjoni prattika tagħhom u r-rwol tal-imsieħba soċjali. L-imsieħba soċjali, il-ftehimiet kollettivi u l-parteċipazzjoni tal-ħaddiema ta' spiss huma sors ta' innovazzjoni, peress li joħolqu l-kondizzjonijiet qafas neċessarji.

3.6.5 Id-djalogu soċjali u l-ftehimiet kollettivi komprensivi għandhom ikomplu jiġu promossi, għaliex dawn jistgħu wkoll jikkontribwixxu għat-titjib tal-kondizzjonijiet qafas għat-tranżizzjoni lejn mudelli ta' negozju innovattivi. Ir-"regoli soċjali tal-logħba" ta' spiss kellhom jiġu adattati għal żviluppi tekniċi u soċjali ġoddafil-passat, u dan ser ikompli jkun meħtieġ fil-ġejjieni. Ara pereżempju t-tqassim mill-ġdid tax-xogħol (pereżempju tnaqqis tal-ħin tax-xogħol).

(5) ĠU C 170, 5.6.2014, p. 18.
(6) ĠU C 13, 15.1.2016, p. 26.
(7) Skont l-ILO, il-prinċipji ta' xogħol deċenti jsegwu l-għanijiet li ġejjin: l-implimentazzjoni ta' standards prinċipali tax-xogħol; opportunitajiet ta' xogħol deċenti bi dħul finanzjarju suffiċjenti; it-tisħiħ tas-sigurtà soċjali u t-tisħiħ tad-djalogu bejn l-imsieħba soċjali.

4. **Il-promozzjoni ta' mudelli diversi ta' intrapriża – l-eżempju ta' intrapriżi tal-ekonomija soċjali**

4.1 Il-KESE jappoġġja l-bżonn li jiġu rikonoxxuti u promossi d-diversità u l-pluralità sħaħ tal-mudelli ta' negozju u ta' intrapriża li flimkien isawru s-suq uniku ([8]). Qasam fejn il-KESE għandu esperjenza speċifika hija l-intrapriża tal-ekonomija soċjali. L-intrapriżi tal-ekonomija soċjali u l-intraprendituri soċjali jinkorporaw numru ta' kunċetti diskussi hawn fuq u juru tajjeb dawn il-forom ibridi ta' mudelli ta' intrapriża li qed jitfaċċaw fl-Ewropa.

4.2 Fl-Ewropa jeżistu aktar minn 2 miljun intrapriża soċjali li jikkontribwixxu għall-10 % tal-PDG. Madankollu f'ħafna Stati Membri, is-settur huwa ġdid u sottożviluppati li jindika opportunità sinifikanti ta' żvilupp. Is-soċjetà ċivili u l-ekonomija soċjali huma marbutin mill-qrib u permezz tal-innovazzjoni kkontribwixxew għal bidliet sistemiċi sinifikanti fis-soċjetà bħall-kura tat-tfal, l-isptarijiet, il-promozzjoni tal-awtonomija personali u l-għajxien indipendenti tal-anzjani u l-persuni b'diżabilità, il-bilanċ bejn ix-xogħol u l-ħajja, l-integrazzjoni tax-xogħol u l-akkomodazzjoni (soċjali), kif ukoll bosta sejbiet jew invenzjonijiet xjentifiċi.

4.3 Iċċentrati fuq grupp speċifiku ta' utent, ħtieġa mhux indirizzata fis-soċjetà jew intiżi biex jimlew il-vojt, l-intrapriżi tal-ekonomija soċjali jesperimentaw u jinnovaw soluzzjonijiet, filwaqt li jkunu involuti f'attività ekonomika. Dawn jerġgħu jinvestu l-profitti biex jinkisbu l-missjoni soċjali u l-impatt. L-intrapriżi tal-ekonomija soċjali ġew enfasizzati reċentement peress li jipprovdu soluzzjoni interessanti billi joħolqu valur doppju – soċjalment permezz tal-attivitajiet tagħhom (koeżjoni jew inklużjoni soċjali) u ekonomikament (permezz tal-kummerċ, ħolqien tan-negozji u l-impjieg).

4.3.1 It-tisħiħ tal-innovazzjoni u l-kreattività tiddependi fuq kull parti interessata, kif ukoll fuq l-imġiba u l-attitudnijiet. Għalhekk huwa kruċjali mhux biss li jissaħħaħ is-settur tal-intrapriża tal-ekonomija soċjali iżda wkoll li tiġi żgurata attitudni miftuħa lejn mudelli diversi oħra emerġenti. Għandha titrawwem kultura ta' kooperazzjoni u ta' valuri kondiviżi, prinċipju li ġie inkorporat, pereżempju, fl-ekonomija soċjali sa mill-bidu. It-twettiq tal-intrapriżi tal-ekonomija soċjali permezz tal-innovazzjoni tagħhom joħloq opportunitajiet ġodda ta' swieq, u trid tingħata attenzjoni speċifika biex jitħarsu dawn l-entitajiet sabiex ikomplu jiżviluppaw.

4.3.2 B'mod partikolari ta' min jinnota li r-riċerka turi li n-nisa huma rappreżentati ħafna aktar fl-intrapriża soċjali milli fl-intrapriża tradizzjonali. Barra minn hekk, studji li jiġbru data diżaggregata skont is-sessi dwar is-suġġett urew li f'xi pajjiżi Ewropej saħansitra hemm iktar intraprendituri soċjali nisa minn irġiel. Dawn l-istudji donnhom jindikaw ukoll li l-intraprendituri soċjali nisa huma aktar inovattivi mill-intraprendituri soċjali rġiel, filwaqt li jonfqu inqas fuq l-innovazzjoni ([9]). Din ir-riċerka turi qasam kbir ta' żvilupp b'enfasi partikolari fuq l-appoġġ lill-intraprenditorjat soċjali tan-nisa.

5. **Il-ħolqien ta' ambjent favorevoli għal mudelli ġodda u innovattivi ta' negozju**

5.1 Mudelli ġodda u innovattivi ta' negozju bħall-intrapriżi tal-ekonomija soċjali huma parti mill-ekonomija regolari u ma jkunux f'kunflitt ma' mudelli oħrajn ta' negozju. Bix-xenarju soċjetali li qiegħed jinbidel fl-Ewropa, l-enfasi għandha titpoġġa fuq il-forom kollha tal-innovazzjoni li jwasslu għal mudelli ġodda ta' negozju. Filwaqt li dawn il-mudelli ġodda jibbażaw fuq ħafna mill-kunċetti diskussi fil-Kapitolu 3, ħafna mill-programmi eżistenti ta' appoġġ lin-negozju, l-iżvilupp u l-programmi ta' tnedija kif ukoll kondizzjonijiet oħra neċessarji bħal-leġislazzjoni u strumenti finanzjarji ta' spiss jonqsu milli jappoġġjaw dawn il-mudelli diversi ta' negozju, minħabba li llum il-ġurnata, ħafna mill-appoġġ u politika jibqgħu mfassla għal mudell u loġika ta' kumpanija standard u aktar tradizzjonali. Għalhekk, sabiex jinkiseb appoġġ għall-firxa kollha ta' mudelli diversi ta' negozju li qed joħorġu fid-dieher fl-Ewropa, għandhom jiġu kkunsidrati l-elementi li ġejjin.

([8]) ĠU C 318, 23.12.2009, p. 22.

([9]) *WEstart: Mapping Women's Social Entrepreneurship in Europe*, 2015 (L-immappjar tal-intraprenditorjat soċjali tan-nisa fl-Ewropa, 2015).

5.1.1 Fil-każ tal-intrapriżi tal-ekonomija soċjali, il-KESE huwa favur ekosistema sħiħa li hija speċifikament imfassla għall-karatteristiċi uniċi ta' dan il-mudell ta' negozju partikolari [10]. Bl-istess mod, **l-ekosistemi għandhom ukoll jiġu żviluppati għal kunċetti ġodda u ibridi oħra ta' negozju.** Barra minn hekk, l-appoġġ eżistenti għandu jiġi aġġornat u aġġustat sabiex jiġu koperti dawn il-mudelli ġodda kif ukoll sabiex jiġu appoġġjati negozji eżistenti bil-għan li jaġġustaw u japplikaw dawn ix-xejriet ġodda. L-ekosistema ideali tinkludi elementi bħal ekosistema finanzjarja adattata b'soluzzjonijiet ta' kapital ibridu, forom aħjar ta' akkwist, appoġġ adatt għall-iżvilupp tan-negozju u l-applikazzjoni tal-kejl tal-impatt soċjali. Dan huwa kruċjali biex jiġu appoġġjati l-ħruġ fid-dieher u s-sostenibbiltà ta' kull mudell ta' negozju.

5.1.2 L-innovazzjoni m'għadhiex lineari. Il-kombinazzjoni ta' perspettivi tekniċi, ambjentali u tal-innovazzjoni soċjali hija kruċjali fl-identifikazzjoni ta' soluzzjonijiet futuri. L-integrazzjoni bis-sħiħ ta' dawn il-kunċetti tirrikjedi viżjoni ġdida dwar **ir-rapportaġġ tal-progress, wieħed li huwa bbażat fuq l-eżitu jew l-impatt.** B'mod partikolari hawnhekk huma importanti żewġ elementi: il-ħolqien tal-valur kondiviż u l-prinċipju fundamentali triplu (l-iżgurar tal-progress soċjali, ambjentali u ekonomiku għandu piż ugwali). Forom ġodda ta' intrapriżi ibridi ser jitfaċċaw b'mod rapidu hekk kif jirrikonoxxi l-valur totali tal-impatt kollettiv tal-aspetti ekonomiċi, soċjali u ambjentali. Il-valur kondiviż għadu fil-bidu tiegħu. Għaldaqstant, dan jeħtieġ li l-maniġers jiżviluppaw ħiliet u għarfien ġodda u li l-gvernijiet jitgħallmu kif għandhom jirregolaw dwar il-modi li jippermettu u mhux jostakolaw il-valur komuni.

5.1.3 Is-swieq finanzjarji għandhom funzjoni ewlenija fl-allokazzjoni tar-riżorsi fi ħdan is-soċjetà b'mod korrett. Iżda l-**fokus fuq perjodu qasir tagħhom li dejjem jiżdied jikkonfliġġi direttament** mar-rekwiżit biex jindirizzaw il-ħtiġijiet fit-tul tas-soċjetà, li huma indirizzati f'diversi rapporti [11]. In-negozji għandu jkollhom spazju biex jinvestu għall-ġejjieni sabiex jiġġeneraw valur għall-investituri kif ukoll għas-soċjetà inġenerali. Dan jitlob għal sistemi ġodda li jippremjaw l-imġiba fit-tul tal-investituri. F'dan ir-rigward il-finanzjament pubbliku, ta' spiss fil-forma tal-kapital ibridu, jirrappreżenta element importanti, li sikwit jenfasizza l-iżvilupp tal-intrapriżi.

5.1.4 Sabiex l-innovazzjoni tixpruna mudelli ġodda ta' negozju, **trid tiġi promossa kontinwalment kultura favur l-innovazzjoni**. L-inkoraġġiment tal-iskemi tal-esperimentazzjoni li jilqgħu kemm is-suċċess kif ukoll il-falliment (bħala mod ta' tagħlim) huwa ċentrali biex titrawwem kultura favur l-innovazzjoni fl-Ewropa. Mingħajr ma l-prinċipju ta' prekawzjoni jkun ostaklu għall-innovazzjoni, il-"Prinċipju ta' Innovazzjoni" għandu jiġi applikat b'mod addizzjonali għall-prinċipju ta prekawzjoni; il-"Prinċipju ta' Innovazzjoni" ifisser li jitqies l-impatt tal-liġijiet u r-regolamenti fuq l-innovazzjoni. It-tfassil ta' proċessi u sistemi madwar il-kunċett tas-sħubija billi jiġu involuti l-partijiet interessati prinċipali (l-iffaċilitar ta' forums miftuħa, spazji għad-djalogu u laqgħat kooperattivi) huwa punt ta' tluq. Dan diġà qed iseħħ madwar l-Ewropa u jista' faċilment jiżdied, jiġi kondiviż u mxerred [12].

5.2 **Ir-rieda politika u s-sjieda** huma ċentrali biex jingħata spinta lill-ħolqien ta' negozji ġodda fl-Ewropa. L-iżvilupp ta' aġendi ta' politika koerenti fil-livell tal-UE u tal-Istati Membri mfassla biex jiġu appoġġjati mudelli ta' negozju differenti huwa kruċjali. Huwa ċar li biex jinkiseb it-tkabbir u l-benesseri fl-Ewropa, hemm bżonn ta' bidla lejn ekonomija u soċjetà bbażati fuq l-innovazzjoni. Il-leġislazzjoni u l-politiki tas-suq intern għandhom jiġu kkalibrati b'mod adegwat għal dan l-għan. Ir-reviżjoni tal-istrateġija tas-suq uniku, li hija mistennija fl-2017, hija opportunità biex jiġu kkunsidrati miżuri ġodda f'din id-direzzjoni.

5.2.1 Appoġġ adegwat u sostnut għal **riċerka bażika u applikata**, bħala l-qofol tal-innovazzjoni futura, huwa kruċjali, minħabba l-enfasi fuq il-valur kondiviż u l-prinċipju fundamentali triplu. Barra minn hekk, l-attivitajiet ta' dawn il-mudelli ġodda ta' negozju għandhom ikunu s-suġġett ta' deskrizzjoni **statistika,** sabiex jiġi pprovdut l-aktar appoġġ adegwat ta' politika.

(10) http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.social-entrepreneurship-make-it-happen.
(11) The Kay Review, 2012: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/253454/bis-12-917-kay-review-of-equity-markets-final-report.pdf
(12) Europe Tomorrow – *Loss* (FR) and *unMonastery* (IT) projects.

5.2.2 Huwa importanti li **tinħoloq kuxjenza** dwar id-diversi forom ta' innovazzjoni u l-innovaturi. L-intrapriżi tal-ekonomija soċjali u s-soċjetà ċivili ħafna drabi jonqsu milli jiddeskrivu lilhom infushom bħala innovaturi. Iż-żieda fil-viżibbiltà tal-innovazzjoni soċjali u l-iżgurar li tiġi rikonoxxuta billi b'mod espliċitu jiġi vvalutat il-kontribut wiesa' tagħha għas-soċjetà ser tinkoraġġixxi aktar innovazzjoni fis-setturi kollha.

5.2.3 L-UE tibqa' twettaq rwol ewlieni fil-ġbir u l-kondiviżjoni ta' inizjattivi ġodda, tiffaċilita ambjent favorevoli u tiżgura li dawn it-tendenzi ġodda jiġu riflessi f'inizjattivi ewlenin ta' politika. Il-Kummissjoni tinsab fl-aħjar pożizzjoni biex tiffaċilita dan **l-iskambju tal-aqwa prattiki u l-mudelli li għandhom jiġu replikati.**

Brussell, il-25 ta' Mejju 2016.

Il-President
tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew
Georges DASSIS